

Algebra II R
Zagadnienia egzaminacyjne - semestr letni 2011/2012

1. Wielomiany.

- podzielność wielomianów, dzielenie z resztą (algorytm Euklidesa), rozkład wielomianu na czynniki, wielomiany nierozkładalne nad $\mathbf{R}$ i $\mathbf{C}$ (podstawowe twierdzenie algebry), pierwiastki wielomianu, pierwiastki wielokrotne;
- funkcje wymierne, rozkład na ułamki proste;
- ideały w algebrze, ideały w algebrze wielomianów (ideały główne);
- największy wspólny dzielnik i najmniejsza wspólna wielokrotność, wielomiany interpolacyjne Lagrange'a.

2. Przestrzeń sprzężona V^* .

- funkcjonały liniowe, przykłady, funkcjonały związane ze współrzędnymi wektora $v \in V$ w bazie, baza sprzężona, dualność (dwoistość) pary V i V^* (kanoniczność izomorfizmu $(V^*)^* = V$),
- odwzorowania sprzężone, macierz odwzorowania sprzężonego, związek $[A^*]_{b^*}^{a^*} = ([A]_a^b)^T$,

3. Odwzorowania i funkcjonały wieloliniowe.

- odwzorowania wieloliniowe i ich macierze;
- iloczyn tensorowy funkcjonałów liniowych, funkcjonały wieloliniowe na przestrzeni V , macierz funkcjonału wieloliniowego, funkcjonały wieloliniowe symetryczne, funkcjonały wieloliniowe antysymetryczne (formy całkowicie antysymetryczne): przestrzeń $\Lambda^k V^*$ - wymiar, przykłady w $\mathbf{R}^N$.

4. Wyznaczniki.

- wyznacznik macierzy kwadratowej (definicja) i jego własności, metody obliczania - przykłady,
- twierdzenie Cauchy'ego o wyznaczniku iloczynu macierzy, wyznacznik macierzy transponowanej,
- rozwinięcie Laplace'a,
- odwracalność macierzy, minory, macierz dopełnień algebraicznych, wzór na macierz odwrotną;
- układy Cramera równań liniowych (wzory Cramera); rząd macierzy a wyznacznik; zastosowanie metody Cramera do innych (niż układy Cramera) układów równań liniowych.

5. Postać endomorfizmu (odwzorowania liniowego) $A \in \text{End}(V)$.

- algebra endomorfizmów $\text{End}(V)$, macierz endomorfizmu w bazie (transformacja macierzy przy zmianie baz), algebra macierzy, wyznacznik i ślad endomorfizmu;
- podprzestrzenie niezmiennicze dla endomorfizmu, rozkład przestrzeni na sumę prostą podprzestrzeni niezmienniczych stowarzyszony z równaniem wielomianowym $w(A) = 0$ i związany z tym rzutowy rozkład jedności;
- endomorfizmy diagonalizowalne - sprowadzanie do postaci diagonalnej, wartości własne i wektory własne, wielomian charakterystyczny $\chi_A(\lambda)$, spektrum (widmo) $\text{Sp}(A)$ endomorfizmu, krotność wartości własnych, podprzestrzenie własne dla endomorfizmu - związek z podprzestrzeniami niezmienniczymi, wielomian minimalny, operatory nilpotentne, przykłady;
- twierdzenie Cayleya-Hamiltona - rozkład na podprzestrzenie pierwiastkowe (niezmiennicze) związany z równaniem $\chi_A(A) = 0$, warunki konieczne i dostateczne diagonalizowalności;
- kanoniczny rozkład endomorfizmu na część diagonalizowalną i nilpotentną ($A = D + N$), jednoznaczność rozkładu; istnienie baz dla endomorfizmu prowadzące do postaci górno-trójkątnej ich macierzy;
- endomorfizm sprzężony $A^* \in \text{rmEnd}V^*$; wielomian charakterystyczny i postać endomorfizmu sprzężonego;
- endomorfizmy przestrzeni nad ciałem liczb rzeczywistych, kompleksyfikacja przestrzeni wektorowej i endomorfizmu, wielomian charakterystyczny.

6. Funkcje argumentu macierzowego (funkcje od endomorfizmu)

- funkcje wielomianowe endomorfizmu, kiedy dla dwóch wielomianów $w_1(A) = w_2(A)$? metody obliczania funkcji wielomianowych;
- funkcje analityczne na otoczeniu spektrum $\text{Sp}(A)$: definicja i metody obliczania $f(A)$ (metoda znalezienia reszty z dzielenia $f(\lambda)$ przez wielomian minimalny $m_A(\lambda)$ (lub charakterystyczny $\chi_A(\lambda)$), metoda związana z rozkładem na podprzestrzenie pierwiastkowe (metoda związana z rozkładem $A = D + N$), przykłady;
- zastosowanie do obliczania $f(A)$ w przypadku odwzorowań diagonalizowalnych: metoda związana ze sprowadzeniem do postaci diagonalnej ($A = C^{-1}DC$), metoda związana z rozkładem spektralnym.

7. Formy kwadratowe.

- formy 2-liniowe na V , rozkład na część symetryczną i antysymetryczną, odpowiedniość między formami dwuliniowymi a odwzorowaniami liniowymi z V do V^* , macierz formy dwuliniowej w bazie - związek z macierzą odpowiadającego jej odwzorowania liniowego, rząd formy 2-liniowej, formy niezdegenerowane;
- formy kwadratowe, odpowiedniość między formami kwadratowymi a formami 2-liniowymi symetrycznymi, macierz formy kwadratowej, rząd formy kwadratowej;
- diagonalizacja formy kwadratowej (metoda Lagrange'a);
- postać kanoniczna formy kwadratowej w przypadku zespolonym ($\mathbf{K} = \mathbf{C}$);
- postać kanoniczna formy kwadratowej w przypadku rzeczywistym ($\mathbf{K} = \mathbf{R}$), twierdzenie Sylwestera o bezwładności formy kwadratowej, sygnatura formy kwadratowej; formy kwadratowe dodatnio (ujemnie) określone, warunki wyznacznikowe dodatniej określoności formy kwadratowej.

8. Przestrzenie z iloczynem skalarnym - przypadek rzeczywisty (przestrzenie Euklidesa).

- iloczyn skalarny (definicja i własności), nierówność Schwarz, formuła równoległoboku, długość wektora (norma), odległość między wektorami, kąt między wektorami, wektory ortogonalne, bazy ortonormalne, procedura ortonormalizacji Grama-Schmidta, macierze ortogonalne, przestrzenie ortogonalne; ortogonalne dopełnienie podprzestrzeni, operatory sprzężone, rzuty ortogonalne, ortogonalna suma prosta podprzestrzeni i rozkład (ortogonalny) jedności z nią związany;
- objętość równoległościanu - macierz Grama;
- twierdzenie Frecheta-Riesz o postaci funkcjonału liniowego, przykłady - iloczyn wektorowy dwóch wektorów w $\mathbf{R}^3$, płaszczyzna, równanie normalne płaszczyzny, odległość punktu od płaszczyzny;
- operatory symetryczne, diagonalizowalność operatorów symetrycznych i odpowiadających im form dwuliniowych (ze względu na grupę ortogonalną), twierdzenie spektralne dla operatora symetrycznego.
- formy kwadratowe na przestrzeni euklidesowej i ich klasyfikacja (ze względu na grupę ortogonalną), osie główne i kształt powierzchni kwadratowej (warstwy formy kwadratowej);

9. Przestrzenie z iloczynem skalarnym - przypadek zespolony (przestrzenie Hilberta).

- formy hermitowskie, iloczyn skalarny (definicja i własności), nierówność Schwarz, formuła równoległoboku, długość wektora (norma), odległość między wektorami, ortogonalność wektorów, bazy ortonormalne, procedura ortonormalizacji Grama-Schmidta, macierze unitarne, dopełnienie ortogonalne podprzestrzeni, rzuty ortogonalne, ortogonalna suma prosta podprzestrzeni i rozkład (ortogonalny) jedności z nią związany;
- twierdzenie Frecheta-Riesz o postaci funkcjonału liniowego;
- operatory sprzężone, własności operacji sprzęgania $B(H) \ni A \mapsto A^* \in B(H)$;
- operatory hermitowskie, diagonalizowalność operatorów hermitowskich, (ze względu na grupę unitarną), twierdzenie spektralne dla operatora hermitowskiego.
- operatory normalne - przykłady, diagonalizowalność - twierdzenie spektralne, wspólna diagonalizowalność pary przemiennych operatorów hermitowskich (symetrycznych).

Wiesław Pusz

Warszawa, w maju 2012